

УДК 377[004+908]

ТЕОРЕТИЧНИЙ І ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНОЇ СПАДЩИНИ ЛІВАДІЙСЬКОГО ПАЛАЦУ¹

А.Ю. Волкова

(Сімферопольське вище професійне училище ресторанного
сервісу та туризму, м. Сімферополь, Україна)

Розглядається педагогічний досвід розвитку інформаційного ресурсу учбової установи на основі наукових краєзнавчих досліджень

Ключові слова: культурно-історична спадщина, Лівадійський палац, туристична освіта, наукове дослідження

Рассматривается педагогический опыт развития информационного ресурса учебного учреждения на основе научных краеведческих исследований.

Ключевые слова: культурно-историческое наследие, Ливадийский дворец, туристическое образование, научное исследование

З розвитком у Криму туризму інтенсивно розвивається й регіональна індустрія гостинності, готельний і ресторанний сервіс. Значно підвищується інтерес до історії і долі видатних історичних осіб, що проживали тут у різний час [8, с.60].

Культурно-історичний потенціал будь-якого регіону виражається в його історичній спадщині і потребує вивчення та просування на ринок туристичних послуг. Наявність унікальних історичних об'єктів може зумовити успішний розвиток туризму в регіоні. Знайомство з історією та історичними об'єктами – сильніший спонукальний туристичний мотив. Тому одним із пріоритетних завдань сучасного суспільства – займатися поширенням інформації про історичний потенціал місцевості.

Проблема вивчення і збереження історичної спадщини регіону набуває в сучасних умовах особливого значення, зокрема – для системи освіти. Надзвичайно актуальною є ця проблема для Криму, з огляду на його регіональні особливості. Враховуючи ту обставину, що спеціалісти сфери туризму мають справу, перш за все з людьми, їх професійна підготовка має обов'язково враховувати знання історичної та культурної спадщини суспільства [8].

Парадигма соціально-культурної освіти в останні десятиріччя суттєво змінилась в усьому світі, що пояснює орієнтацію на принципово нове розуміння культури та її ролі в освітній системі. Розвиток культурного суспільства буде продуктивним тільки за умови інтеграції освіти з культурою, що, в свою чергу, веде до становлення культурної особистості.

Будь-яка діяльність повинна не тільки перебувати у гармонії з культурою, в рамках якої вона проходить, а й засновуватися на ній [6, с.340].

Актуальність культурно-історичного виховання спеціалістів сфери туризму в сучасному українському суспільстві значною мірою обумовлена потребою держави будувати демократичне суспільство на принципах гуманізму, демократії і соціальної справедливості. Навчання майбутніх спеціалістів, засноване на спадщині свого регіону, активно сприяє справі збереження історико-культурних цінностей країни, їх всебічній популяризації, інтеграції у світовий культурний простір, збереження самобутності й унікальності національної культури [9, с.67].

---

¹ Доклад на русском и английском языках представлен по адресу:
http://conf.cpic.ru/eva2007/rus/reports/report_1172.html

Інтерес до історії країни викликає у її громадян бажання зосередити увагу на власних історичних традиціях, досягненнях національної культури, потребу краще пізнати духовні корені й особливості національного менталітету свого народу. Зацікавленість культурною спадщиною країни, яку виявляють майбутні спеціалісти сфери послуг і туризму, формує в них почуття гордості, прагнення зберегти свої національні традиції та звичаї.

Крим – це найдавніші міста, перехрестя культур і цивілізацій, згусток історії далекої та недавньої [2, с.5].

Поява на Південному узбережжі чудових палаце-паркових асамблей, талант видатних архітекторів, будівельників і садівників у поєднанні з вишуканим смаком замовників [2, с.19], за чією ініціативою були створені Ореанда, Лівадія, Дюльбер, Чаір, що колись належали царюючій династії Романових, роблять Кримський півострів значним туристичним центром. Культурно-історична спадщина Криму потребує не тільки його вивчення, а й просування цього спадку у соціально-економічну сферу регіону.

З метою формування культурного рівня студентів, розширення їх кругозору й знань в галузі історії рідного краю, духовного збагачення, сприяння розвитку особистості спеціаліста й тим самим – підвищення культурного рівня суспільства, у Сімферопольському вищому професійному училищі ресторанного сервісу та туризму (СВПУРСіТ) була почата науково-дослідницька робота з вивчення та впровадження в навчальний процес культурно-історичної спадщини регіону, а саме – історії Лівадійського палацу та періодів перебування в ньому царської родини Романових.

Першим кроком в цій роботі стало проведення науково-практичної конференції «Царська кухня Лівадійського палацу» (сумісно з Асоціацією заповідників і музеїв Криму). В конференції приймали участь представники систем освіти, культури і науки регіону, що свідчить про загальну зацікавленість у збереженні культурно-історичної спадщини й визнанні її значення у вихованні підрастаючого покоління.

Виховання студентів на культурній спадщині Криму позитивно впливає на розвиток не тільки майбутніх спеціалістів туристичної галузі, але й інших, пов'язаних з туризмом галузей. Особливо це стосується сфери послуг: ресторанний сервіс, індустрія гостинності.

Одне з фундаментальних понять людської цивілізації – гостинність вже давно перетворилось в індустрію, що поєднує туризм, готельний і ресторанний бізнес, громадське харчування, відпочинок і розваги, організацію конференцій і нарад. Сьогодні не викликає сумніву той факт, що економічний і культурний потенціал будь-якої країни в значній мірі залежить від стану індустрії гостинності. Російський торгово-економічний словник трактує поняття «індустрія гостинності» як «систему сучасних виробництв, сервісних закладів і організацій, що спеціалізуються на обслуговуванні людей, які приїжджають в дану місцевість на порівняно короткий період часу з метою відпочинку, ділових зустрічей або з особистими цілями...».

Вибір правильної стратегії розвитку туристсько-готельної галузі передбачає поряд з іншими факторами також і розвиток мережі високоякісного туристичного сервісу, що, в свою чергу, означає багатопланову підготовку спеціалістів сфери туризму в профільних навчальних закладах.

Зміни, що відбуваються в галузі туристичних послуг, вихід України на міжнародний рівень індустрії гостинності потребує обґрунтованого підходу до формування якісної туристичної освіти, впровадження інноваційних методик навчання й практичної діяльності спеціалістів сфери туризму. Від сучасного навчального закладу сьогодні вимагається впровадження нових підходів у навчанні, що забезпечують розвиток комунікативних, творчих і професійних компетенцій, потреб у самоосвіті на основі багатоваріантності змісту та організації навчального процесу. Тому перспективою навчально-виховного процесу в СВПУРСіТ є суттєве оновлення змісту і методики освіти.

Освіта сьогодні – це важливий фактор прогресу високорозвинених цивілізованих держав, формування високої духовності, інтелігентності, культури, почуття соціальної відповідальності за результати впровадження науково-технічних ідей, нових технологій, за все те, що залишає нащадкам кожне покоління [4, с.3].

Вивчення історії Лівадійського палацу й періодів перебування в ньому царської родини Романових стало одним із напрямів такої інноваційної перебудови навчального процесу СВПУРСіТ, що є лідером у підготовці спеціалістів середньої ланки туристичної галузі Автономної Республіки Крим – регіону з високо розвинутою курортно-туристською структурою.

Науково-дослідницька робота за цією темою ведеться творчою групою у складі інженерно-педагогічного колективу училища і студентів, що навчаються за спеціальностями «Організація обслуговування в готелях і туристичних комплексах», «Технологія приготування їжі», з огляду на те, що СВПУРСіТ готує, крім спеціалістів сфери туризму також спеціалістів кулінарного профілю.

Первинним результатом дослідницької роботи стало накопичення великої кількості теоретичного і практичного матеріалу для кількох напрямів: туризм, харчова інженерія, ресторанний бізнес, екскурсійна діяльність.

Наукове керівництво дослідницької роботи здійснює кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Кримського республіканського інституту післядипломної педагогічної освіти, директор Кримського республіканського професійно-технічного навчального закладу «СВПУРСіТ» М.І. Пальчук.

Інноваційна робота Сімферопольського вищого професійного училища ресторанного сервісу і туризму – це впровадження нових педагогічних та інформаційних технологій у діяльність професійно-технічного навчального закладу як умова підвищення якості наукової, науково-методичної, навчально-виробничої та культурно-просвітницької діяльності СВПУРСіТ [5].

Інформаційний пошук за темою дослідницької роботи здійснюється за допомогою сучасних комунікативних технологій: on-line і off-line доступу до повнотекстових електронних ресурсів Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського [[http:// www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua)] і Російської Державної бібліотеки (РДБ) (електронна бібліотека дисертацій) [<http://diss.rsl.ru>], ресурсів власної електронної бібліотеки навчального закладу, кулінарних електронних енциклопедій, матеріалів архівів.

Сутність роботи по вивченню культурно-історичної спадщини Лівадійського палацу полягає в наступному:

- вивчення звичаїв, традицій, ритуалів царської родини в період перебування в Лівадії;
- відтворення історичних рецептів блюд згідно зі справжнім меню царської кухні Миколи II;
- розшифровка застарілої термінології, кулінарних понять за раритетними виданнями із залученням спеціалістів: істориків, культурологів, технологів з приготування їжі, рестораторів;
- створення технологічних карт приготування блюд, складання карт їх калорійності.

Проведена робота внесла суттєвий вклад у науково-методичний, учбовий потенціал навчального закладу. Підсумком цієї роботи стало:

- формування і наповнення електронних баз даних («Старовинні рецепти», «Кулінарна термінологія», «Традиції й звичаї», «Етикет і церемоніал»);
- створення тематичних презентацій «Дати. Події. Меню для царської особи», в рамках впровадження освітньої програми Intel® «Навчання для майбутнього»;
- приготування блюд за відновленими рецептами із збереженням давніх традицій і використанням сучасного технологічного обладнання з програмним управлінням;
- сервіровка столів згідно з церемоніалом імператорського застілля;
- проведення науково-практичної конференції «Царська кухня Лівадійського палацу»;
- підготовка навчального посібника й книги, що містять у собі весь нароблений матеріал науково-дослідницької роботи.

Вивчення культурно-історичної спадщини Лівадійського палацу сприяло розширенню рамок соціального партнерства навчального закладу з науковими, культурними та іншими організаціями і закладами:

- внесення до меню ресторанів Криму блюд за стародавніми рецептами кухні царської родини, як одного зі складових елементів культури регіону, що є важливим для індустрії гостинності;
- проведення щорічної науково-практичної конференції з питань розвитку регіонального туризму, з метою збереження культурної спадщини та її раціонального використання;
- вивчення, узагальнення і розповсюдження передового педагогічного досвіду СВПУРСіТ з питань підготовки кваліфікованих кадрів для ресторанно-готельного сервісу і туризму;

- інтеграція результатів науково-дослідницької роботи з вивчення культурно-історичної спадщини Лівадійського палацу і кухні царської родини в освітньому процесі системи ПТО.

Зроблена робота передбачає оволодіння студентами туристичних і кулінарних спеціальностей таким переліком професійних знань і навичок, які дозволять їм вільно орієнтуватися в питаннях організації спеціалізованого відпочинку і розваг, надання готельно-ресторанних послуг, і як наслідок – підготовка кваліфікованих спеціалістів, конкурентоспроможних на ринку праці.

Інформаційно-технологічні перетворення ХХІ століття об'єктивно зумовили необхідність широкого впровадження інноваційних підходів до професійної освіти в умовах неперервного навчання, а також якісних змін у підготовці спеціалістів для різних галузей економіки, зокрема для індустрії гостинності. Можна зробити висновок, що інноваційна діяльність інженерно-педагогічного колективу СВПУРСіТ сприяє не тільки підвищенню іміджу навчального закладу, але й розвитку регіональної галузі гостинності [1], ресторанного сервісу, туризму Кримського півострова в цілому.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Волкова А.Ю. Царська кухня Лівадійського палацу // Освіта України. Спецвипуск . – 2007. – № 63 (22 серпня). – С.11.
2. Все о Крыме: Ежегодное справочно-информационное издание / Щербак А. И. – Харьков: Каравелла, 1998. – 480 с.
3. Квартальнов В. А. Туризм: Учебник. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 320 с.: ил.
4. Матвієнко О.В. Стратегії розвитку середньої освіти у країнах Європейського Союзу: Монографія .– К.: Ленвіт, 2005.– 381с.
5. Пальчук М.І. Інформаційно-консультаційний бібліотечний центр в училищі: Сімферопольське вище професійне училище ресторанного сервісу і туризму: Естафета інноваційних проектів // Професійно-технічна освіта. Спецвипуск . – 2007. – № 3 .– С.6–8.
6. Петрова І. В. Дозвілля в зарубіжних країнах: Підручник. – К.: Кондор, 2005. – 408 с.
7. Российский торгово-экономический словарь / Под ред. С.Н. Бабурина. – М., 2005.
8. Сакун Л.В. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира: Монография.– К.: МАУП, 2004. – 399 с. – Библиограф.: 398 с.
9. Сокол Т. Г. Основи туристичної діяльності: Підручник. – К.: Грамота, 2006. – 264 с.